

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyiltéri oszlokok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 17. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben pos
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Állam és egyház.

(B. K.) Ama világgraszáló szellemi moz-
galomból, mely egy század óta izgatottságban
tartja az emberiségnek egy nagy részét, egyik
nevezetes momentumként emelkedik ki az ál-
lam és egyház különválására irányuló törekvés.

E fontos jelenség kimagyarázható volna,
talán azon körülményből is, hogy a leg-
több modern állam alkotmánya, a szabadság
és egyenlőség eszméjén állván, az állam min-
den vallásfelekezeti tanait nem tehetvén ma-
gáévá, egyet pedig kizárólag nem pártolhat,
mert vele a többi sértene s innen arra tö-
rekszik, hogy a vallástól egészen izolálja ma-
gát és így ne sétsen senkit.

Kérdés azonban, miként tudja ma nélkü-
lözni az állam a vallást, midőn ezredeig nem
tudta tenni azt s a hozzá hasonló állampol-
gár, mert az állam is csak egyén, közállí-
tás szerint maig sem tud megélni a vallás
nélkül?

Ha e kérdésre feleletet tudunk adni, az
állam és egyház különválásának sokkal mélyebb
indokára jöttünk, mint a fennebbi. Lássuk
tehát.

A vallás, de különösen a keresztyén val-
lás, az emberiség haladásában egy nagy fon-
tosági előrelépés. Azon elvek, melyeket a ke-

resztény vallás magában rejtett, az emberiség
műveltségének és boldogságának alapelvei. A
hit és istenimádás nevezete alatt rejtettek a
nemes igazságok, melyek iránt az emberi elme
és szív, az igazság e bálványozói, önkéntelen
vonzalmat éreztek.

E fontos, ez az emberi kebelét annyira
kielégítő igazságokat taszította volna el ma-
gától az állam, ha nem lett volna vallása.

Mit tett azonban a modern állam-forma
Nem egyebet, mint a vallás leple alól kisza-
badította ez igazságokat: „Szeresd felebará-
todat,” „ember isten előtt egyenlő,” megvaló-
sította legszélsőbb határában, maguk a földi
emberek között. És ez igazságok nélkül mi
maradt a vallás? Kódós sejtelmek, homályos
vágys menybe épített vára, melyre az ál-
lamnak semmi szüksége sincs, annyival inkább,
mert kevés érzelme van.

Csak ez lehet igénytelen nézetünk sze-
rint okadatolása, az állam és egyház külön-
válásására irányuló törekvésnek, mely aztán
természetesen vonta maga után egy más
tüneményt. Az eltaszított barát ellenségé vá-
lik, s az olyan ellenség, mint a hierarchia,
mely míg megvolt az egyetértés dominálta az
államot, nem riad vissza a harcztól.

Amaz kezében minden világi hatalom,
fejei halandó emberek, pártfogójuk az ész és
kezökben a fegyver, melylyel az állam minden
polgárát engedelmisségre kényszerít. Ennek
azonban hatalma az érzelmek országára ter-
jed ki; feje, mint mondja, a mindenha-
tó, kinek ő földi szolgálja; pártolója a szív,
mely felett nem uralkodhatik a kényszer ha-
talma és fegyverei a legveszedelmesebbek, me-
lyeket a vakhit kölcsönöz.

Ily két hatalom, az állam és egyház har-
cza, mint láthatni, a legnagyobb küzdelmek
egyike, mely korunkra esett. Egészen új harc
ez, mely nem hasonlítható azon küzdelmek-
hez, hol felekezeti a felekezeti ellen szállott
sikra, itt vallás küzd a társadalmi lét, az állam
ellen, melyben legveszélyesebb az, hogy köz-
elimerés szerint minden embernek vallása van.

Francziaország híressé lett letiprója, Po-
rosország az, mely leginkább belehevült ez
óriás küzdelembe s hogy kitörés esetén, mily
mértvet öltene e harc nálunk, kivehetjük azon
körülményből, hogy Porosország protestáns
állam s egy Bismarck nélkül mégis kudarcot
vallana e harcban. Egy oly mindent vaskéz-
zel tipró egyén, mint Bismarck, alig lehet li-
berális politikusi ideálja; kimondani, hogy „a
király legyen az ur az államban” s törvényt

Az egyes lovasoknak tág közökben felállított
láncza oda volt utasítva, hogy a bekerített nyáj kö-
zeledését jelezze, s így a társaság minden tagja lo-
vával s lovaglószerszámaival vagy pedig öltözetével
foglalkozott, a nélkül hogy környezetére ügyelne.

Egy fél óra múlva a hirmondók egyike vág-
tatva érkezett hozzánk, kit azután csakhamar egy
másik követett. A nyert tudósítás következtében, az
egész társaság üggetésnek eredt s csak egy domb
lejtőjén állapodott meg. Mindenki feszülten vára-
kozott.

A távolból mintegy közelgő vizáradat hasoná-
ja, nemsokára emberi kiáltás hangzott felénk. Erre
egy lövés hangját véltem hallani, a nádkalászokat
körülem jobbra, balra ingatta a szél. Egyszerre mint-
hacsak a földből nőtt volna ki, egy állat mutatko-
zott, azután egy második, harmadik s végre egy
egész oyáj mintegy 50 darab tört elő a nád sűrű-
jéből s azon domb irányában tartott, melynek háta-
megett mi foglalánk állást. A jelenet mely erre kö-
vetkezett szinte leírhatlan. A kirgizek átható fülsér-
tő kiabálásban törtek ki s helyeiket elhagyva, lova-
ik nyakára lapulva, zászlóval kezökben, a kétszeresen
megszaporodott állatok nyomában száguldottak.

Orült — vadverseny keletkezett. — Én Ablaj-
at a dombtetőre követtem, honnan szemléltől mara-
dunk a vadászatnak.

Semmiféle európai verseny nem nyújthat fo-
galmat azon jelenetről, mely itt szemem előtt fel-
tárult. Sem a mely földszakadások, sem a sziklada-
rak nem képeztek többé akadályt az örült szeneve-
déllyel száguldók előtt. Ordítás, üvöltés, nyögés és
szilaj lovak nyerítése töltö el a léte. Lehetetlen e
vadfékezhetlen állatharc részleteit a puszta vad fi-
aival ecsetelni.

hozatni a „papok kiképzéséről”, tehát az ál-
lam kezébe venni a nevelést a polgárok lel-
kiismereti ügyei felett, korántsem oly dolgok,
melyek a szabadság tisztult fogalmaiba ösz-
szeegyeztethetők volnának. S mégis ki oka,
hogy kényszerülve van az állam a jezsuita el-
vet: „a czél szentesíti az eszközt,” magáévá ten-
ni? Mert nézni miként neveli a hierarchia egyé-
neket, kik a vallásos érzelmekkel gyűlöletet
csepegtettek a polgárok kebelébe a fennálló
kormány ellen, melyet különben az egész nép-
ség alkotott, annyi volna, mint az államnak
merényletet követni el önmaga ellen. Itt tehát
oly határok közé szorított az állam, hol
rossz cselekedet nélkül nem tehetni jót.

Ügyeljenek a hazánkban is kitörni ké-
szülő tűz szitói, nehogy a határok közé terel-
jék a hont.

— Országgyűlés. B.-Pest. april 29.

Elnök: Bittó István.

Elnök 11 órakor megnyitván az ülést.

Salávy miniszterelnök „a honvédség mozgósítása
esetében fedezendő költségteletről” és az 1873-diki
költségvetésről szóló szentesített törvényeket terjesz-
ti a ház elé.

Mindkét törvény kihirdetett.

Elnök: e legfőbb szentesítést nyert és kihir-
detett törvényezikkek kihirdetés végett a főrendi-
háznak átküldetnek.

Az ülés jegyzőkönyve hitelesítettén, elnök ki-
jeleni, hogy a legközelebbi ülés május 2-án tartat-
ik meg.

— Az osztrák delegatio pénzügyi bizottmá-
nya tegnap a költségvetést tárgyalá, mi gr.
Andrássynak több fontos nyilatkozatra adott alkalmat.
Herbst kérdést intézett a külügyminiszterhez a
spanyol ügyben, mire gróf Andrássy a külügyi-
minisiteriumból elhozta az e kérdésre vonatkozó ösz-
szes okmányokat, jegyzékeket s azokba a bizottmány
tagjainak betekintést engedett. A pápaválasztás
ügyében is több kérdést intéztek gr. Andrássyhoz,
s ő a többi között azt felelte, hogy ő soha sem fog-
ja azt tanácsolni a császárnak, hogy a koronát ille-
tő valamely jogról lemondjon; s így e szerint fenn-
tartandónak véli a pápaválasztás alkalmával a koro-
na vétő-jogát. Mint a „P. L.”-nak távirják, gr. An-
drássynak e nagy fontosságú, öszinte nyilatkozatai
nagy elismerést és tetszést arattak.

— Párhuzam. A „Jogi. Közl.”-ben olvas-
suk: Az osztrák tartományokban, hol eddig is ren-

A dombtetőről lelovagolva, követtük a vadá-
szatot. Nemsokára egy kirgiz előtt baladtunk el,
ki sánta lovát zablójánál fogva kezén vezette; lova
egyik hátsó lábja, a csukló alatt volt törve! Távlabb
egy vad kancza hempergelt a földön, fiatal csikója aggo-
dalmasan borult haldokló anyjára, közeledésünkre fel-
szókkent, de nem futott el; s fekete szemeivel pa-
naszosan tekintett ránk. Egy kirgizt is találtunk a
földön mozdulatlan elterülve. Midőn Ablaja észre-
vette, hogy le akarok szállani lovamról, így szólott:
Hadd őt. Ha életben van, akkor magától is haza-
talál, ha pedig meghalt, mások elhozzák őt. Utunk
három kirgiz mellett vitt el, kik egy törbe csalt
vadlovat három lófarkhoz kötözve tartának s egye-
sített erővel iparkodának azt féken tartani.

A vadászat zsákmánya kilencz elejtett, négy
élve elfogott állattól és két csikóból állott. A gaz-
dag zsákmány áldozata egy kirgiz vala, ki, mint
később kiderült, meghalva maradt a helyszínén. Mint-
hogy azonban egy ember élete szivatagon nemsok-
ra becsülhetik, a vadászat eredménye egészen véve
szerencsének jelezte.

Már teljesen bealkonyult, mire Ablaja sátorát
elértük. Estelire juhászban süttött vadcsikó adatott
fől, mely pompásan ízlett. Ebéd után csaknem az
egész tanya lakossága Ablaja sátorá elé gyűlt. Ze-
neszék batabáikkal és réztányérral, valamint tánczo-
sok sereglettek egybe, ki a hangzatos zene-ütemek
szerint mutatták be művészetüket. E közben egy más
érdekes jelenet tárult fel előttem.

A közönség köre egy magas kortól görnyedt
aggastyán előtt nyílt. Ritka, ezüst fehér szakáll mel-
lére simul, teveszőr Chalát hullámzott mumia-
szerű tagjai körül. Az aggastyán világtalan volt.

dezett törvénykezési viszonyok és rendszeres törvény-
könyvek léteztek, — a törvényhozásnak lefolyt rö-
vid ülésszakában az alkotmányi törvény megváltó-
ztatásával járó nagy politikai küzdelmek, dacára kö-
vetkező, részben lazag horderejű reformokat létesítő
jogi törvények lettek alkotva: esküdtzéki eljárásra
fektetett új büntető-rendtartás; a magánfogságban
töltendő büntetés végrehajtására és a czéltől felál-
litandó végrehajtó bizottságok szerveztetése vonatko-
zó törvények; a bagatell-ügyekben peres eljárásról
s a munkabér és szolgálat-díjra vezetett végrehajtás
megszorításáról szóló törvények; ügyvédek s ügyvéd-
jelöltek elleni fegyelmi törvény; a telekkönyvezés
és helyszínelési eljárásról Dalmatiában; rendőri fa-
nyitó törvény köbörők és munkakerülők ellen; kül-
földi biztosító intézetek üzleti engedélyezése; vizsza-
bályozás által nyert földtalaj megszerzéséről és a
vasuti kisajátítási ítéletek mikénti végrehajtásáról
szóló törvények; végre ide sorolhatók még az egye-
temi tanácsok szerveztetéről; az állam tisztviselők
fizetéseinek szabályozásáról és a helyeg- és illeték
törvény szükséges módosításáról nevezetesen a бага-
tell-ügyek tárgyalása, hitelesítések, birtok szabályo-
zások, bányakönyvi igazításokra stb. vonatkozó bé-
lyegilletékek leszállításáról szóló törvények.

Fenek ellenében mi törvényhozásunknak hason-
tartamu ülésszakából egyetlen egy törvényt állítha-
tunk párhuzamba és az is nem a bélyeg- és illeté-
kek leszállítását, hanem tetemes felemelést rende-
lő. Bővebb commentárt írni, talán nem szük-
séges.

— Az osztrák delegatio április 28-ikán
Bécsben ülést tartott, mely tárgyalás alá vette a költ-
ségvetési bizottság jelentését a közös kormány Bécs-
ben lakó hivatalnokainak 1873. év első felére adan-
dó drágasági pótlák iránt.

A bizottság javaslata alapján megszavaztatott
1873 első negyedére póthitelként drágasági pótlék
címmel: a közös külügyminisiterium részére 17,301
frt, a közös pénzügyminisiterium részére 6847 frt,
a közös számszék részére 4473 frt 50 kr, összesen
28,621 frt 50 kr.

Hasonlóképen megszavaztatott a budgetbizott-
ság javaslata nyomán a nevezett minisiteriumoknál
alkalmazott hivatalnokok és szolgák fizetésének sza-
bályozására az 1873. év második felére a közös kül-
ügyminisiterium részére 47,202 frt, a közös pénz-
ügyminisiteriumnál 17740 frt, a közös számszék-
nél 11,530 frt. Összesen 105,693 frt 50 kr, melyből a
magyar kincstár terhére levonandó 2%-nyi, azaz
2101 frt 87 krnyi összeg után a birodalmi tanács-
ban képviselt országokra 72,094 frt 14 kr, a ma-
gyar korona tartományaira 30,897 frt 49 kr esik.

Lassudan bocsátkozott le egy báránybőr takaróra,
Balaikat ragadott kezébe s végig futott ujjaival e
hangszer hurjain. Ünneplő csend uralkodott kö-
röskörül.

Ő a nomád törzsek jól ismert alkalmi dalnok
Hasson volt, kiről már régebben sokat hallottam,
habár rögtönzéseit most valék először hallandó.

Nagy érdeklődéssel figyeltem a sivatag e
Homérjára, s azon törtem fejem, hogy énekének tar-
talmát és gondolatait őszhangba hoztam.

Az ismert agitator Kenisart, ennek oroszor-
zági csatáit, boldogtalan szerelmét s végre hő
halálát zengette.

Ablaja halkan ezt sugá nekem: „O maga is
állandó kísérője volt Kenisarnak — s immár akko-
ron öreg.

A hallgatók körben állva, halkan figyeltek, s
nem egy elnyomott nehéz sohaj vegyült az ének
egyhangu dallamai közé.

A kirgiz asszonyoknál nem találhatni föl ama
rabszolgai elnyomatást és zárkózottságot, mint a
többi muzulman népeknél. A legszarnokibb korláto-
zások egyike, hogy t. i. a nők csak fátlyázott ar-
czal jelenhessenek meg — a nőre nézve itt teljesen
ismeretlen.

A nő, főleg pedig a hajadon itt szeretődjével
szabadon enyelegethet s a természet adományaival ké-
nye-kedve szerint kórkedhetik.

A kirgiz családban a nő nem rejtőzik el az
idegen előtt. Elfogulatlan arczával lép elő, mulat,
tréfál és nevet, miközben vakító fehér fogait muto-
gatja.

(Folyt. köv.)

Tárgyalatott továbbá a budgetbizottság jelenléte a közös hadügyminiszterium előterjesztése tárgyában, mely a közös hadsereg Bécsben állomásozó tisztei, hivatalnokai, altisztei és katonái számára adandó drágasági pótléka vonatkozik.

A bizottság javaslata alapján megszavaztatott a világkiállítás tartamára a közös hadügyminiszter tárcáján a főnemlített czélokra 678,200 frt, melyből 2 százalék, azaz 13564 frt levonása után esik a birodalmi tanácsban képviselt országokra 465,245 frt 20 krajczár; a magyar kincstár 199,390 forint 80 krajczár.

Végre megszavaztatott a hadi tengerészet Bécsben állomásozó tagjai számára drágasági pótlékként 11,500 frt; mely összegből s 2 százaléknyi 230 frt levonása után, Magyarországra 3381, a birodalmi tanácsban képviselt országokra 7886 frt esik.

Trefort miniszter utazása.

Oravicza, april. 24.

Trafort miniszter ur Mészáros és Gönczy osztálytanácsosok, s Suttág és Billmann tanfelügyelők kíséretében folyó hó 22-én és 23-án Oraviczt, Stajerlakot és Aninát is szerencsétlenül látogatásával. Aprilis 22-én reggeli 1/211 órakor érkezett meg az oraviczai pályaudvarban, hol a különféle testületek által ünnepélyesen üdvözlöttek. A beszédek nemcsak magyar és német, hanem gör. kel. főesperes által román nyelven is tartattak. Félórai időzést után a tovább rogovó gözkocsival Aninára és Stajerlakra utazott, hová az oraviczai szolgabíró Vuja ur és az iskolaszéki elnök, Wittmann ur kísérték. E két bányahelységben rövid ebéd után meglátogatta az iskolákat, valamint a bányá nevezetességeket is megnézte. A következő nap reggeli 10 órakor szekéren érkezett Oraviczra s a polgári iskolaszéki elnök Wittmann ur lakásába szállott, hol a testületek és hatóságok bemutatása történt.

Megjelentek a bányai főhivatalnokok, a törvényszék tagjai, a város képviselő testülete, a népiszkolai bizottmány, a polgári iskolaszék összes tagjai a honvéd tiszti kar, a róm. kath., a gör. kel. és gör. kath. főesperesek, és végre a polgártanoda tanártestület. 11 órakor meglátogatta a zárdai leánytanodákat, a bányai vegytani műhelyt, a népiszkolát és végre a polgártanodát. A miniszter az iskolában különösen a tanulóknak a magyar nyelvben tett haladásáról kívánt meggyőződni, és főleg helyeslést fejezte ki, hogy a márczius havában megüvlt polgártanodában a magyar nyelv tanítására hetenkint 5 tanóra fordítatik. Így megjegyezzük egyszerűen, hogy a polgártanodai zenetánár, Szlunickó János, kinek művészeti jártasságáról a miniszter már eleve tudomást vón, azon kitüntetésben részesült, hogy a hegedűn egy magyar remekdarabot játszhatott.

Fél 2 órakor a „koronához” czimzett vendéglő nagy termében kezdődött a diszebél, melyen körülbelül 90 ember vett részt. Felköszöntések egyre folytak. Wittmann ur által ő felsége és családja, Schabel ur által Trefort miniszterre és Péter ur által Mészáros, Gönczy, Suttág és Billmann urakra. A miniszter, ur is emelt poharat az oraviczai polgárságra hangsúlyozván, miszerint Oravicza, ezen vidék kulturájának gyújtója, s hogy azon polgárság, mely buzgó törekvéssel dolgozni, munkálkodni szeret, bizonyára tanulni is szeret, és ha kedvvel tanulva, a cultura előmozdításán szorgalommal működik, mindenesetre szép jövőnek indul. Végre Vrabecz József ur, polgártanodai igazgató a tanártestület nevében emelvén poharát a miniszterre, egy hosszú és lelkesülten előadott magyar felköszöntési beszédet tartott, melyet szűnni nem akaró harsány „éljenzés” követett. 4 órakor véget ért a diszebél, mire a miniszter számos kísérelével a polgártanoda számára kijelölt házhelyét szemügyre vevén, még a templomokat és román népiszkolákat is meglátogatta. Fél 12 órakor távozott körülbelül a miniszter, ki magának az oraviczai polgárság szívében kedves emléket alkott.

D. (P. N.)

Az osztrák delegatio külügyi bizottságának ülése.

Bécs april 29.

Az osztrák delegatio bizottsága Bécsben tárgyalta a külügyi költségvetést. Dr. Schaup előadó, a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: „A delegatio meglegedéssel üdvözlí az összes monarchiának a többi európai hatalmakhoz való jelenlegi jó viszonyait s a külügyminiszterium által a legutóbbi háború óta követett politikának következetes keresztülvitelében azok további feanállásának biztos kezeségét tekintí.

Gr. Andrássy külügyminiszter erre hosszabban fejtegeti a „vörös könyv” összeállításánál követett rendszert. Szavainak lényege a magyar delegatio bizottságában e tárgyról előadottak ismétlésében áll.

A vita további folyama a következő volt:

Rechbauer dr. meglegedését nyilvánítja a felett, hogy a külügyminiszter előadása szerint a külföldi államok irányában semmi nehézségek nem léteznek. Mindazáltal indittatva őrzi magát azon megjegyzésre, hogy az utolsó időben évi államokban, a melyekkel Ausztria-Magyarország szoros viszonyban áll, fontos események történtek. Szólok utal Spanyol-

országra, a hol a kormányforma megváltozott s a köztársaság proclamaltatott, kérdi, micsoda okok vittek rá a kormányt, hogy a köztársaságot még nem ismerte el?

Továbbá kérdé a szónok, mint fog eljárni a kormány a kilátásban levő pápaválasztásnál az osztrák császárt illető jogok fentartására nézve.

A mi a spanyol új kormány forma elismerését illeti: oda nyilatkozik a miniszter, hogy azért hagyta el eddig a publikatiót, mert az alkalom, a mire nézve minden állam — Amerika és Svájc kivételével, — habár előleges megegyezés nélkül egyenlő eljárást czélt, még nem ért végleges megérési stadiumba. Azon kérdés merült fel, vajjon a cortes, a mely a köztársasági kormányformát proclamálta, egymás alkotmány aegiso alatt hivatván össze, vajjon jogosult volt-e az új kormányformát a nemzet nevében meghatározni, — a mely kérdésre nézve a mi kormányunk óvakodott bármely nézetet jelenteni ki, miután nem tartja helyesnek ez irányban a nemzet jogának praedicálni.

A mi álláspontunk — és pedig teljesen önállóan, — az volt, hogy mi minden nemzet jogát, tehát a spanyolét is, arra, hogy magának szabadon válasszon kormányformát, elismerjük: mindazáltal, hogy ez elismerésünket alakilag is nyilváníthassuk, arra kell várnunk, míg kétségbevonhatlan, s a nemzet akaratát képviselő módon áll a tény előttünk. Ezen nézetünknek helyessége nemcsak az által erősített meg, hogy Amerika és Helvetia kivételével minden hatalom, a franczia köztársaság is, hozzájárult: hanem az által is, mert maga a spanyol kormány is helyesnek ismerte el, úgy hogy az egy alkotmányozó gyűlés egybehívását helyezték illátásba, a mely a kormányforma tekintetében a nemzet óhaját nyilvánítsa. Mig így a kormány a köztársaság elismerését annak alakí, törvényes és végleges proclamálása előtt időelőttinek tartja: más részről nem mulasztotta el a hozzánk tartozók védelmére és szerződéseinek fenntartására madridi ügyvivőnköt arra utasítani, hogy a tényleges kormányval a hivatalos viszonyt létesítse. (Helyeslés.)

Ezután a miniszter rövid, bizalmas vázolásba bocsátkozik a spanyol pártviszonyoknak és készen nyilatkozik az erre vonatkozó levelezéseket és utasításokat bemutatni a bizottságnak.

Dr. Rechbauer másik kérdésére oda nyilatkozik a miniszter, hogy a szónok oly eshetőségről beszélt, melynek emlegetését ő nem tartja időszerűnek s pedig annál kevésbbé, mert örvendő tudatja a bizottsággal, hogy a szent atya állapota — ő szentsége magas életkorától eltekintve, — semmi okot sem adott ily félelmekre. Azért kéri a szónokot, hogy a pápaválasztásra vonatkozó nyilatkozatot engedje el s a mi a vétőt illeti, elégedjék meg annak kinyilvánításával, hogy ő soha sem fog ő felségének olyas valamit javasolni, hogy ő felsége bármintem jogáról lemondjon; azonban ily esetben az eljárás olyan volna, a mi sok más kérdésnél van összefüggésben és a miről nem lehet most beszélni. (Helyeslés.)

Dr. Rechbauer meglegedéssel constatálja, hogy a közös kormány elismeri a spanyol nemzet azon jogát, hogy maga válassza meg kormányformáját és azon nézetét fejezi ki, hogy Spanyolország új kormányára erősebb talajon állana, ha Európa több országai részéről az elismerés hamarabb bekövetkezett volna.

Andrássy gr. megjegyzi erre utólagosan, hogy a szónok teljes megnyugtatóra hozzáadja, miszerint a kormány magatartása egyáltalában nem volt semmi hatással a köztársasági kormányformától való félelem, mert mi, kik testtel, lélekkel más kormányformához ragaszkodunk, nem félünk, — és szónok legkevésbbé sem — attól, hogy a köztársaság létesülése Spanyolországban legcsekélyebb hatással is volna a mi viszonyainkra.

Csekélyebb fontosságú nyilatkozatok után szavazásul az előadottól ajánlott határozati javaslat elfogadtatott s a részletes vita a külügyminiszterium költségvetése felett befejeztetett.

Kolozs megye bizottsági gyűlése.

Kolozsvárt, aprilis 30-án.

A bizottság tavaszi közgyűlése d. e. 10 órakor főispán gr. Eszterházy Kálmán által, nagy számú tag jelenlétében megnyitván, kezdetét vette a miniszteri leiratok felolvasása. Megyei főjegyző felolvasta Szilágy József miniszterelnök leiratát, a melyben gr. Lónyai Menyhért visszaléptét, s az ő s társai kinevezését tudatja; továbbá Tóth Vilmos belügyminiszter leiratát, a melyben lemondását tudatván, a közönségtől búcsuját veszi. Mindkettő tudomásul vétetett. Olvastatott gr. Szapáry Gyula, gr. Zich József s Szende Béla miniszterek leirata, a melyekben kinevezetéseket tudatják. A közgyűlés különösen az utóbbit, az okból, hogy Szende Béla az első önálló hadügyminiszter, örvendetes tudomásul veszi.

Ezután olvastatott több miniszteri leirat, melyek közül fontos; a földmívelési miniszter leirata, hogy a halászat körül lábra kapott kártékony maslag és különösen a dynamithal való halfogást, mely a fiatal halak nemzedékét előli, a megye szabályrendelével gátolja meg. A bizottság a szabályrendelet megkésztését az állandó választmányra bizza, — s addig is az alispánt felkéri a megóvó intézked-

sek gyors megtételére. Olvastatott a belügyminiszter leirata, melyben Fejér György, Kabos Sándor s Hankovics György panasza közli a volt járási gyámások megszüntetése miatt. A bizottság megmarad a f. év január 10-én hozott határozatával, mely szerint a tisztviselői állások szervezése s megszüntetése hatásköréhez tartozván, miután pénzügyi viszonyai a kiadást nem bírják meg, s ezek teendőit a körjegyzők is elvégezhetik. Olvastatott a belügyminiszter leirata, melyben a ponyva irodalomba tartozó könyvekkel való engedély nélküli házálást eltiltja. Tudásul vétetett, s kiadatik a szolgabírnak Olvastatott a belügyminiszter rendelete, melyben a kihágásokért elítéltektől bejövő büntetés-pénzeket az illető község szegényi pénzalapja javára rendelt átadni. Tudásul vétetett, s intézkedés törtetett, hogy az ily pénzek jövőre, ne a moci s b. hunyadi bujasenyvesek részére felállított kórházak, hanem az illető helyre juttassanak. Végül olvastatott a honvédelmi miniszter leirata, a melyben tudatja, hogy a hadkiegészítéseknek eddig alkalmazásban volt ambuláns fejl vizsgálo comiszioikat megszünteti, s e helyett egyelőre négy állandó állít fel Kolozsvárt, Gy. Fejervárt, N. Szebenben, Brassóban, M. Váshelyen felett még a tanácskozáskor folynak s kéri a megé, hogy hova kíván tartozni. Hosszas vita után végeztetett, hogy az egész megye egyöntetűség szempontjából Kolozsvárra obajt soroztatni.

Kellemes tudásul vétetett a belügyminiszter leirata, melyben a felség személye körüli miniszter tudatja, hogy ő felsége a Gizella főhercegnő menyegzője alkalmából tett üdvözlő feliratot tudásul vette. Ezután tárgyalatott a közlekedési miniszter leirata, melyben tudatja, hogy Szamosújvár város azon kérvénnyel járult, miszerint az országút jövőre ne a Szamos balpartján, hanem a városon vezetessék keresztül, — s ezen okból felhívja a megyét, hogy nyilatkozzék, miután a szomszédasságnál fogva érdekelt miszerint a jelenlegi országút, meghagyassék továbbra is a forgalomban? A közgyűlés, tekintve, hogy egy félórai kerülő út forog szóban, a régi utnak továbbra leendő fenntartása mellett nyilatkozott.

Erre következett az alispáni jelentés. Az ügyforgalom nagysága dacára is, az ellátás körüli eredmény nagy forgalmat tanusít, — s úgy a munkás g. valamint a jelentés többi ágai tudásul vitettek. Kiemelendők, hogy az év folytán 62 jegyzői szigorlat tartatván, abból 48 kielégítő s csakis 14 volt elégtelen; — hogy az unjonez-állásnál 558 egyén soroztatott be, a kik közül 202 a honvédség közé vétetett fel. Ragályos betegség nem volt, csakis a tekei ársában Debrád, Vajola s Batos községekben dühöngött a ronsoló toroklobb.

Miután az állandó választmány a többi tárgyakkal elő nem készült, elővetetett a Vajda László s társai indítványa a virilis intézmény eltörlése tárgyában.

Vajda László s társai, mint a szabadelvűség s demokratiával ellenkező intézményt megszüntetni kérik, s csatlakozni kívánnak a Biharmegye, Jászkuherület stb. törvényhatóság e tárgyban tett felterjesztéséhez. Gyarmathy Miklós főjegyző az állandó választmány nevében, ezen indítvány mellőzését ajánlja. Az e felett felmerült hosszas és érdekes vitában résztvettek a virilismus ellen Pap Gábor g. cath. esperest. Szilasy egyetemi tanár s Gyarmathy Zsigmond; — mellette Deési Sándor (volt baloldali követjelölt) Berde Áron s Beregszászi. Az eredmény az lett, hogy nagy többséggel az indítvány leszavaztatott, azonban másolatban, mint külön vélemény, a jegyzőkönyv mellett felterjesztetni határozatott.

A gyűlés folytatása holnap d. e. 10 órakor lesz.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, máj. 1.

Spanyolországban Figueras helyett, ki neje halála következtében a külügyektől pár napra visszavonult, Pij Margall viszi a kormány elnökségét. Kataloniából újra kedvezőtlen hírek érkeztek a karlistákra nézve, kik több helyen megverettek. Don Carlos újjaalakította táborukat, melynek tagjai ezek: Elio tbk. Vinallet tengernagy, ki Amadé alatt egy lázadást kísérelt meg Mureiában, halálra ítéltetett, de kegyelmet kapva, Don Carloshoz pártolt, továbbá Estreda, ki már régóta Don Carlos titkára és mint elnök az ultramontán beszédei által híre vergődött, Monterola kanonok.

Vilmos német császár az orosz czár látogatására apr. 24-én indult el. Sokan nagy politikai horderőt tulajdonítanak a német császár el lépésének a porosz lapok pedig nem látnak benne egyebet, mint egyszerű látogatást; udvarias viszonzását azon látogatásnak, melyet az orosz czár a három uralkodó találkozás alkalmával Berlinben tett. E látogatás alkalmára következő program van megálapítva: april 27-én csaltól ebéd a téli palotában; 28-án ebéd a trónörökösnel; 29-én nagy tisztelgés. katonai paráde és este nagy takarodó; 30-án ebéd a téli palotában és bál; május 1-én bál a nemese klubbjában; 3-án nagy katonai szemle és este színházi diszebél; 2-án kirándulás Zarskoje-Seloba és ugyanitt diszebél; 4-én a kaluga ezred parádéja; 5-én családi ebéd Nikolaj Nikolajevics nagyhercegnél és este táncvigalom a trónörökösnel; 6-án azon ezred katonai gyakorlata, melyeknek tulajdonosa a német császár.

Franciaország néhány megyéjét, de főleg Párist, hetek óta izgatottságban tartó választási tusának az lett az eredménye, hogy Párisban, mint már tegnap értesültünk, Barodet 177,000, Remusat 133-ezer és Stoffel 26,000 szavazatot kaptak. Franciaország fővárosában tehát a radikálisok 44000 szöbbséggel győztek volna a külügyminiszter, illetőleg a conservatív republikánus jelölt felett. Remusat bukását elősegítette az, hogy több orleanista lap nyíltle-velet intézett Remusathoz s kijelentették, hogy miután a külügyér hangsúlyozta programbeszédében, miszerint ő a rend, béke, conservatív érdekek jelöltje, mint jelöltjükre, reá fognak szavazni. Ezt a radikálisok úgyenes kizsákmányolták, rámutatván a választók előtt arra, hogy ime Remusathas az orleanisták és a reactionáriusok megbíznak: ez ember tehát nem lehet az igazi köztársasági választók képviselője.

A francia pótválasztások eredményéről ma már részletesebb tudósítások fekszenek előttünk. Összesen 8 választás volt kiírva april 27-kére. A nyolcz kerületből nyertek a radikálisok hetet — és a legitimisták egyet. Legnagyobb volt a küzdelem Párisban, hol soha annyi ember nem harcolt, mint ez alkalommal; míg máskor százezrenként tartózkodtak a választók a szavazástól. A párisi választás végleges eredménye ez: Barodet kapott 180,146 szavazatot, Remusat 135,407 és Stoffel ezredes 27,088 szavazatot. Megválasztattak továbbá a radikális jelöltek a következő helyeken: Gironde megyében Dupony; Marseilleben Lockroy, Juraban Gagneur, Marneban Picart, — végül Morbihanban Dubodan (legitimista.) A mi Morbihant illeti, — ehhez a republikánusok egyik árnyalata sem kötött valami nagy reményeket. Már a választások kiírása idején a „Rep. Française” Morbihant a „legitimisták klasszikus földjének” nevezte, s így a legitimista jelölt, Dubodan megválasztása nemlepett meg senkit a republikánusok táborából.

Daczára a nagy erőfeszítések, melyet a pártok mindenütt kifejtettek, csend és rendháborítás sehol sem fordult elő, — hanem, mihelyt a választások eredménye közudomásra jutott, a legnagyobb kölesön 65 centime-mal esett. A bonapartisták és orleanisták coalitioja tehát Stöffel ezredes jelöltisének bukása által megérdemelt kudarcot vallott. És a párisi 27,000 szavazat szemben a republikánusok százezrekre menő szavazatával — még legtöbb eredmény, melyet felmutatni képesek; mert az ország többi részeiben ezt még meg sem közelítették. — Thiersre s általában a conservatív köztársaságiakra igen kedvezőtlen benyomást gyakorolhatott a radikálisok e fényes győzelme. — Azonban nem oly veszélyesek a radikálisok, mint Thiers gondolja, nem foglalnak azok oly ellenséges állást Thiers kormányával szemben, mint némelyek elhitetni akarják. Gambetta, a radikálisok vezére ugyanis a „Rep. Française”-ban úgy fejtegeti, hogy most a republikánusok inkább tartoznak tisztelettel, engedelmes-séggel és támogatással Thiers kormánya irányában mint valaha, hanem aztán a kormány is tartozik elismerni, hogy a demokraták képezik az ország valódi többségét s ennőlfogva Franciaországot republikánus elvek szerint kell kormányoznia. Constatálja egyszersmind Gambetta a fegyelmet és egyességet mely a legújabb választások alkalmával a republikánus demokratiában uralkodott.

Hogy a radikálisok nem viseltetnek ellenszenvvel Thiers kormánya iránt, mutatja az is, hogy april 28-án Gambettánál egy gyűlés tartatott, mely egyhangulag azt határozta, hogy Thierst minden erejéből támogatni fogja a monarchohisták coalitioja ellen.

A hivatalos „Russkij Invalid” mult hó 13-ri Taskend városából kelt közleményt hoz a Chiva ellen szánt turkustani orosz hadcsapatok elindulásáról. Az elindulandó csapatok felett a fővezényező Dzsizakmet tartott, s a szokásos isteni tisztelet bevégezése után az első csapatosztály tustént a nevezett napon, s az utolsó márcz. 18. indult el. Az összes turkustani expeditionális haderő, mely az Uratubai és xodzenti hadcsapatokat is magához vonta, Dzsizaknak irányoztatik, s az ugynevezett dzsizaki hadoszlopot képezi, s ez Golovacov dandárnok parancsnoksága alá helyezettetett. Ezen hadoszlop 12 gyalogszázból, s 1/2 lovassági kozák szotniából (kozák század — 120 ember) 14 ágyú s egy röppentyűs szakaszból áll. Ezen hadoszloppal Makszimilianovics Romanovszky Leuchtenberg hg. ment. Egy második hadoszlop Golovacov ezredes alatt Kuzalimból márcz. 22-én mozdult ki, s 9 gyalog századból, egy hegyi-tüzér és egy röppentyűs osztályból állott. Ezen hadcsapat Irkibaj körüli vonatott össze, a bukani hegyek felé nyomul előre, hogy az első hadoszloppal egyesüljön. Hadáratában Konstantinovics Miklós nagyherceg mint megkedvelő vesz részt. A két hadoszlop egyesülése april. hó 18-ára volt meghatározva. A két egyesített hadoszlop a turkustani expeditionális hadsereg nevét viseli s felette Golovacov dandártábornok parancsnokol, Kaufmann tábornok a turkustani fővezényező a táborzarral együtt Dzsizaktól kezdve a dzsizaki osztály-lyal, azontul pedig az egyesített turkustani hadcsapatokkal megy. A bukani hegyeknél egyesítendő hadsereg tehát 21 gyalog és 7 kozák századból, azonkívül egy hegyi tüzér s egy röppentyűs osztályból log állani. A turkustani hadcsapatokat az aral tengeri hajóraj fogja támogatni (két gőzhajó s két áika) mely april 27-én Kozalinsk erőből indulván

megyenesen az Amu-Darja folyam torkolatába hal. A szekerési vonat 30 napi élelmi szerekkel már előre — február 28-án (12/3) — indított el rendeltetések helyére. A turkesztani hadseregekkel egy katonai helyrajzi osztály a még ismeretlen vidékeken eszközölendő térképeknek felvétele végett, azonkívül még egy fűvészet és hadi fényképészeti bizottság utazik.

XI közlemény

a M.-Vásárhely létesítendő székelőföldi árvalányház és nevelő intézet javára történt kegyes adakozásokról;

Alapítványt tettek:

Legidősebb gr. Teleki Domokos 500 frt. földtehermentesítési kötvényben, Ágostha Anna, sárospataki Pataki Miklósné 300 frt.

összeg 800 frt.

Alapítók lettek:

Pálfi Dénesné br. Bánfi Pepi ivén:
Pálfi Dénesné br. Bánfi Pepi 100 frt.
Egyszer mindenkora ajándékoz ak:
Gr. Kun Géza 5 frt, Pálfi Terézia kaáli Nagy Sándorné 2 frt, Ugron Lázárné 5 frt, Ugron Zsigmondné 2 frt, Török Sámuel 1 frt, Inczei Dénes 1 f. na Mihály Zsuzsán 20 frt, Lőrinczi Sándor 30 fr.

összeg 116 frt. 50 kr.

Dindár Louise ivén alapítók lettek:

Szörcei Benedek 100 frt.

Egyszer mindenkora ajándékoztak:

Dindár Louise 5 frt, Torockai Sándorné 2 frt, Kovács János 2 frt, Várfalva 2 frt, Lembergné 2 frt, Mészáros Ferenczné 1 frt, Kovács Albertné 1 frt, Tóth Mózesné 1 frt, Moldován János 1 frt, Török Török Cornelia 1 frt, Lengyel Károlyné 1 frt, Pávainé 1 frt, N. N. 1 frt, Tarsoly Gáborné 1 frt, Schissel Albertné 1 frt, Kovács Ferenczné 1 frt, Kis Józsefné 1 frt, Nevelits 1 frt, Komáromy Ferenc 1 frt, Dindár Marika 1 frt, Egy valaki 60 kr, Lengyelné 50 kr, Tutsek Ferenc 50 kr, N. N. 10 kr. Egy valaki 20 kralczár.

összeg 129 frt 90 kr.

Ezen közlemény 1046 frt 40 kr, az eddig kiadott főösszeg 11601 frt 27 kr. 6 drb cs. arany, 2 drb. 2 frtos és 2 d. 1 frtos tallér.

Gróf Toldalagi Viktorné,
id. elnök.

Damokos Antalné,
id. titkár.

Nyilvános számadás és köszönet.

Polyó év mártius 8-án D.-Szt. Mártonban a helybeli felsőbb népiskola javára tartott táncvizsga tiszta jövedelme, a felül fizetésekkel együtt, 30 o. 4 frt volt, mely összeg az iskola tökéhez való csatlós végett méltóságos Potsa József alispán urnak átadatott. Felül fizettek: Szilvássy Sándor főispán 8 frt. Gr. Bethlen Józsefné 5 frt. Gr. Bethlen Camilló 5 frt. Gáspár János tanfelügyelő 5 frt. Potsa József 5 frt. Horváth Gyula, országgyűlési képviselő 4 frt. Kincési Mihály 2 frt. Kiknek a nemes ügyiránti buzgalomért hálás köszönet nyilvánítottak.

Gál Domokos,
rendező.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, máj. 1. 1873.

— A „Times“ leírva Gizella főhercegnasszony nászát, kiemeli a nép ragaszkodását az uralkodó családnak iránt.

— Trefort Ágoston, oktatásügyi miniszter ur, Gönczi, dr. Mészáros és dr. Markusovszky osztálytanácsosok kíséretében, ma indul Pestről Nagyváradra, hol egy napig mulatva, városunkba tér. A miniszter ur több napig szándékszik körülnézni a városban, az itteni tanintézetek a legfőbb az egyetem részletes megvizsgálására. Abból a körülményből, hogy egy magasabb rangú mérnök is jön a miniszterrel, azt lehet következtetni, hogy az egyetem céljára nagyobb mérvű építkezések vannak kilátásban, a mint ezt más oldalról is hallottuk. Az egyetemi kórodák, például, hír szerint, a muzeum-utca s felsőszéneteca sarkán fogának felemeltetni. A miniszter ur mindenestre kedves vendége lesz Kolozsvárnak.

— Az egyetemről. Egyetemünkön a második félévi előadások már legnagyobb részben meg vannak kezdve. Többen már múlt hó 28-dikán tartottak előadást. A hallgatók száma, a mennyire az eddigi adatokból ki lehet venni, körülbelül annyi lesz most is, mint az első félévben volt. Az állami ösztöndíjak elnyerésére a szóbeli versenyvizsgálatok holnap kezdődnek, Pál Sándor miniszteri biztos ur jelenlétében.

— Hymen. Jurka Bazil, országgyűlési képviselő közelébb vezeti oltárhoz Báro Papp Aurella urhölgyet. A menyegzői ünnepély május hó 7-én Kálinalván fog a főlegény atyjának kastélyában folytattni.

— Albert Eduárd walesi hg, Arthur augo hg a nyugati vas pályával ápril 28-án Bécsbe érkeztek, és megérkezésükkor cs. kir. Ő Felsége s az ott mulató fmg urak által a pályaudvarban üdvözöltettk. Ő kir. felségeik fogadására az országos

parancsnok b. Maroisies tábornagy ő exciája, a helytartó b. Conrád, a rendőrigazgató Lemonnier udvari tanácsos stb. a pályaudvarban jelen voltak. Ő Felsége a magas vendégeket a közös pénzügyminiszteriumban levő lakosztályaikba kísértte, hol fogadás végett a legfőbb udvari hivatalok, testőrkapitányok, Ő Felsége mindkét főhadsegéde s a beosztott szertartásmester, gr. Thun Lipót jelentek meg. Ő Felsége ott egy ideig mulatni méltóztatott: erre megtörtént a kíséretnek bemutatása, mire Ő Felsége az udvari várakba tért vissza. Az angol hg ő kir. felségeik kíséretében vannak: gr. Gleichen, lord Suffield, Teesdale alezredes, Francis Knollys, Ellis alezredes, Pichard őrnagy mr. Chevalier, mr. Kanne. A magas idegen uraságok mellé rendelt urak, még pedig Thom altábornagy, Kodolies alezredes és gr. Bombelles sorhaókapitány ugyanekkor érkeztek meg, miután az ország határáig azoknak eleje utaztak.

— Frigyes dán korona hg ő kir. felsége az éjszaki vaspályával ápril 28-án Bécsbe érkezett, s a pályaudvarban Károly Lajos fmg ur ő cs. k. felsége által fogadtatott. A pályaudvarban egy diszszázad volt felállítva zászlóval és zenekarral. A pályaudvarban ő kir. felsége fogadására az országos parancsnok, b. Maroisies tábornagy, a helytartó b. Conrád, a rendőrigazgató Lemonnier udvari tanácsos stb. jelentek meg. Ő kir. felsége, Károly Lajos fmg urral a cs. kir. udvari várakba ment, hol a Bellarián. Ő Felsége által üdvözöltetett s császárné királyné Ő Felségéhez kísértetett. Ő felsége fogadására a Bellarián, a legfőbb udvari hivatalok, testőrkapitányok, Ő felsége mindkét főhadsegéde s a beosztott szertartásmester gr. Vilcek János jelentek meg. Ő kir. felsége kíséretében vannak: gr. Dannerkiöld és Kung segédkapitány. Az ő kir. felsége mellé rendelt urak, gr. Degenfeld vezérőrnagy és gr. Üxküll alezredes az ország határáig annak eleje utaztak.

— A bajor király Nachbaur Fer. udvari énekest azzal tüntette ki, hogy masszív ezüsből készült Loheugrin-öltözékkel ajándékozta meg, s egy szerszind engedélyt adott számára, hogy a királyi istálló lovait használhatja. Az első mellett sajtáságos egy kitüntetés!

— Bismarck hercegi diplomája. Vilmos császár Sz.-Pétervába távozta előtt aláírta még az államkancellárnak hat egész hónapra át készült diplomáját, melynek szövege hat lapra terjed. Az első lapon áll a császár czíme, iv-alakban, körítve a tizenkét tartomány czimerei által, ezek fölött áll a sas, alattok a császár névalírása. A második lapon indokoltatik a hercegi állásba emelés s különösen ki vannak emelve a herceg „elévülhetlen érdemei” a német haza egysége és nagysága körül; a harmadik lap hozza a felemelési okmányt, a negyedik az ezen méltóság öröklésére vonatkozó határozatokat, az ötödik és hatodik a hercegi cím leírását és a hetedik magát a czímet. A régi Bismarckféle czimer ez, csak hogy most a hercegi paláttal s jobbról a porosz, balról pedig a brandenburgi sassal díszítettet. A czimertől jobbra dán, balra osztrák, fölötté franczia zászlók alkalmazvák: mindezek alatt pedig Straasburgnak gyönyörű miniatürképe. A nyolczedik lap a czimer leírásának folytatását, a kilencedik a nemhercegi utódokra vonatkozó határozatokat, a tizedik a császár aláírását és a robrumot, a tizenegyedik és tizenkettedik kivonatot hoz a herceg hitbizomány-alapítványi okmányából.

— A tavasz ünnepének hajnalát, mászó el-sőjét, harsogó zene üdvözölte mindenfelé. A piaczon a katona zenekar, — az ablakok alatt vig cigány zene hirdette a természet újjászületési ünnepét. A zord idő nem tette ugyan valami vonzóvá e napot — hanem azért mégis sokan siettek a sétátra enyhét és szorakozást meritendők a liget lombsátra alatt. Ohajjaj, hogy a ma beállott május a hozzáköltött reményeknek minden tekintetben megfeleljen s oly soká tartson tavaszi bája és varázsa, mint a mily soká vártunk megérkezésére.

— Gyászhiir. Városunk egyik munkás polgárának és tisztviselőjének közöljük itt gyászberét: Gspan Károly a maga, valamint neje és gyermekei s továbbá testvére és még számos rokonai nevében szomorodott szívvel jelenti, forró szeretett atyjának, az illetők ipjának, nagypapának és testvérnek Gspan Károly Kolozsvár városi volt első orvosnak, f. hó 29-én délután 2 1/2 órakor életének 58-ik, özvegyiségének 8-ik évében, hagyományban történt gyászsz kimultat. Megszűnt élni, ki másoktól a halált el tudta úzni, maga pedig kénytelen volt hatalma előtt meghajolni. A seb, mit fia elhunytá ütött, csak siettetto halálát. Földi részei május hó 1-én belmagyar-utczai 39 ik szám alatt lévő szállásáról a róm. kath. egyház szertartása szerint kikisértettk az örök nyugalomba. Béke poraira.

— Egy derék román lelkész hunyt el mu hó 8-án 80 éves korában Körösbányán. Ez Birta János. Az egyedüli lelkész volt ez, ki a 48 iki testvérharcban nem aljasult le a kamarilla eszközévé. Eleinte igyekezett a felbőszült oláhokká eszdesíteni s mikor ez nem használt, legalább titokban értesíté a magya családokat, hogy meneküljenek. — Jól járt, ki neki korán szót fogadott. A Brády család is, melynek gyásztörténetét Jókai oly megráólag írta le, igyekezett megmenteni. Egy félreeső falu ma is élő pópájához vitte, ki őket szívesen jól fogadá, de titokban értesíté az oláhokat a jó prédá-

zról. Leőlj, k tehát e magyar családja unda — tiz 3 három tagját, sőt Birta lelkész is szakálánál fogva kötek a szekérhez hogy lássa, mint írják ki a családot; aztán a szegény pap hátára akasztva szept sötöttek, megostorozták és összerugdosták, a miért a magyar családoknak emberiesen pártját fogta. Később is folyvást üldözték, mig nem végre, hogy meneküljön, a görögkeleti espersek alól, kisd községébe unált s neki tulajdonítható a k rnyékben létrejött néhány unált hitközség a lugosi püspök fenhatóság alatt. A megtört agg lelkész emlékezete kegyeletéremdel mindnyájunktól.

— Daróci Imre udvarhelyi városi tanácsos lapunkra megnehezelve, a „Polgár“ hoz fordult s ott adatta ki „teljtartalmulag“ válaszát a lapunk 78-ik számában róla szóló közleményre, melyet mi — a mint távirati tudakozódásra kijelentők — csak kivonatilag akartunk közreadni. A tanácsos ur azt tartja, hogy szerkesztőségünk, midőn az ildomtalan megtámadónak tág tért nyit, ugyanakkor a megtámadottat, holmi érdekek miatt, korlátozni igyekszik. Eltalálta; megvalljuk gyöngöseségünket, érdeklődtünk a tanácsos ur sorsa iután s miután, a neheztelt közleményből láthatólag, épen most hivalt keres, sajnáltuk blamirozni egy olyan fogalmazásu levél „teljtartalmu“ közreadásával, a milyen a tanácsos ur aláírásával, a tegnapi „Magyar Polgár“-ban olvasható. Hanem, ha ő maga kevésbé őzi saját érdekét, mint mi — idegen létünkre — az övét: ám lássa és boldoguljon.

— Halmi Ferencz, a nemzeti színház ujon szerződött tagja hir szerint, az „Egy nő, kinek elveei vannak“ című vigjátékban lép föl először a nemzeti szinpadon. Ez Dobsa Lajosnak az első vigjátéka, mely hosszabb idő óta a nemzeti szinpadon színe kerül.

— Fölhívás. Alóltartak bátrak vagyunk földkérni tordai unitárius tanár t. Pálfi Károly urat arra, hogy, mivel nagyon számosan vannak városunk polgárai közt oly szerencsétlenek, kik ifjú koruk hajnalán nem tapasztalhatván (meglehet akarat ellenére) a szellemi önművelődésnek a lélek nemesedését eszközölő befolyását, most „vén emberekül“ akarának az élet boldogságát feltelvező önképés tereén a lehető megkísérténi: méltóztasson a „vasárnapi oktatás“ eszméjét pártfogása alá venni s kiközölni azt, hogy városunk számos polgárai között jelentkező tudomány utáni szomj — Torda város belélete érdekben! — a cöl fontosságához mért kielégítést nyerhessen. Vajha szerény kérésünk csak ez ügy érdemének megfelelő méltatást és meghallgatást tapasztalja!... Ugy legyen!... Torda, ápril 29-én 1873. Többen.

— A farkasok — mint a „Debreczen“ biztos forrásból értesül — még mindig garázdálkodnak Debreczen határára; közelebb a Halápon tömegesen jelentkeztek a vadállatok s nem csak juhokat, hanem lovakat is ragadoztak el.

— Budapest uj czímere. A főváros szervezésére kirendelt 34-es küldöttség keddi ülésében többek között tárgyalta az egyesített főváros uj czímereinek kérdését is s azt az illető szakértők véleményétől több tekintetben eltérőleg állapítá meg. A szakbizottság franczia alakú pajzst ajánlt; e helyett a küldöttség a magyar pajzs alakját fogadta el, tetején a magyar koronával és oldalt a griffel és oroszlánnal, mint pajzstartókkal. A pajzs alapszíne veres, a pajzst deréken ketté választó pálya nem kék, hanem fehér (ezüst) színű lesz. A budai hármastorony és két kapus vár ezen mérték kedvéért a pajzs felső mezejéből az alsóba helyeztetik át s a felső mezőbe jön a pestvárosi egy torony vár. Mindkettő sárga (arany) színű lesz. A pecsétéknél a pajzstartók elmaradnak. A lobogó középső sárgacsikjába egyenszögüleg beékelte nemzeti színű csik (Buda színe) esztetikai szempontból kihagyatott s így a lobogó csupán veres sárga-kék lesz. Az új zászlát elkészítésével Friedrich Lajos fiatal festész és a rajztanoda növendéke bízott meg.

— A magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága a visegrádi várak még épebb állapotban lévő egyes részeit restaurálni óhajtván, ez évben az öreg torony (donjon) stílszerű kiépítéséhez kíván kezdeni s az erre megkívántató költségek engedélyezéséért kérelmet a közoktatási miniszterhez már be nyujtotta. Ha sikerül e történelmi nevezetességű romvárat egyes részeiben kiépíteni, nem csak az alatta a Dunán elmenő utazóknak fog az kellemes látványul szolgálai, de főleg a főváros lakói nyerne benne élvezetes és tanulságos mulató helyet!

— Navarrában e hó 13-án huytel 91 éves korában Carlo Coccia nápolyi születésű zeneszerző, ki hatvan dalművet szerzett s ki Bonaparte József királynak is zenetanítója volt. Dalművei azonban soha sem léptek túl hazája határait.

— Érdekes felolvasásról tesz említést a „N. Y. Herald“, mely a new-york szabadelvű klubban Stanton k. a. által tartatott. A k. a. avval kezdé fejtegetését, hogy hallgatóinak megmagyarázá, „mi tulajdonképpen a szerelem.“ A szerelem, mondá ő, nagy isteni hatalom, sajátos eredetűben, fenséges tünényeiben, mindenható erejében. Midőn a felolvasón — mellesleg mondva 25 éves hölgy, a l'imperatrice fejfel és vonásokkal — tovább ment, hangja egyre izgatottabbá vált, kifejezésteljes arczán a szelid gondolatok visszasugároztak — s édes hangon a hallgatók füleiben onyelegtek. Midőn a kalmár-életzól és a pénzhajhász yankee-k költőietlen természet-

téről szólott, egész gyűlöletét kiöntötte — mi azonban kissé nehéz feladat volt. Aztán Angliára tért át, elbeszélve Levelace szerelmét, ki toweri cellájában a legmagasabb magasságára emelkedett e szenvedélynek. Kleopátrát ugyan nem védelmezte, jóllehet sirig tartó szerelme — egy elbájoló álom volt. Erre a római császárok szerelmi történetéről szólott, — majd Heloise és Abélard örömeit és szenvedéseit festé. — II. Catharina orosz császárné elismeri tévedéseit, de a trónon a szerető asszonyt személyesítette e szenvedély mindent átfogó erejével 48 éves korában. „A német szerelem, mondja a k. a. a legvalódióbb, a legmélyebb és a legnagyobb szerelem a világon Isten — így fejező be a szerelem és a szerelem Isten.“ A hallgatók mindnyájan meg valának hatva e felolvasás által — különösen — pedig a fiatal emberek.

— Párisban azt írják, hogy Gounod utolsó dalművét, „Poljenke“-t először Bécsben, a világtárlat alatt fogják előadni.

— Lapunk szerkesztője saját és a szerkesztőség szállását, a mai napon kezdve, a belső Szinuteza 16-dik számú házba tette át.

KÖZGAZDASÁG

— A közkiállítás számára az ápril. 14-étől 20-ig terjedő héten 1184 kocsin 78,985 mázsa kiállítási tárgy érkezett Bécsbe; és pedig az osztrák tartományokból 10,049 m., Magyarországból 7319 m., Németországból 20,461 m., Franciaországból 8769 m., stb. Amerikából 41 m., Japánból 200 m. — A kiállítási helyen jelenleg 16 táviratállomás működik. — Tegnapelőtt Egyiptomból Triesten át, a déli vasut négy kocsián huszonhat élő állat érkezett az egyiptomi alkirály gazdasági udvara számára. A gyűjteményben van két teve, 2 bivalbika, 2 ökör, 2 tehén borjastól, 2 szamár, 3 kos, 6 birka és 5 kecske. Mindezen állatok, melyek 6 arabs felügyelő kíséretében érkeztek és nagyobbbrészt Afrika belsejéből valók, — oly fajokhoz tartoznak, — melyek egy európai kiállításon sem voltak láthatók és tetemes értéket képviselnek. Ideiglenesen a schönbrunni állatkerben fognak elhelyeztetni. Madridi hir szerint a Balearokról a többi között nyolcz valódi cremonai hegedűt és a pálmái (Mallorca) székesegyházból két violínát küldenek el a cremonai hangszerek toldálkos kiállítására. Valenziából és Aleneriából becses ásványgyűjtemények küldetnek.

— A gy-fehérvári piac árai április 27-én. auszti. mérő Tisztabúza 6 ft 50 kr., elegybúza 5 ft 75 k. rozs 4 ft 82 kr. kukorica — ft — kr. Zab 1 frt 48 kr. pityóka 2 frt — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egyfont disznózsír 50 kr. Egy kupa borsó 28 kr., lencse, 22 kr. paszuly, 14 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt kr. font marhahus 20. Egy mázsa széna 1 frt 10 Egy öl tüzi fa kemény 11 ft — kr.

— A szamosújvári piac árai április 28. éri auszti. mérő Tisztabúza 6 fr. 40 kr elegybúza 4 fr 80 krajczár, rozs 4 forint 20 krajczár zab 1 forint 66 kr pityóka 2 frt — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznózsír 55 kr. Egy kupa borsó 28 kr. lencse, 22 kr. paszuly 14 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt Egy font marhahus 22. Egy mázsa széna 1 frt 90 kr. Egy öl tüzi fa kemény 14 ft kr

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Ápril. 30-án 5% Metalliques 100 frt. 70.35 Kamat ——. Nemzeti kölcsön 72 frt. 70.—. 1860. Kölcsön 10225 Bankrészvény 943. Hitelin-tézeti részvények 324.75. London 10 ft. st. 109.75 Ezüst 107.90. Cs. kir. arany —. Napoleondor 873

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.25. Temesi 77.25. Erdélyi 81.—. Horváthországi

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten május 1. 10 ó. 10 p. d. e.

Érkezett május 1. 10 ó. 20 p. d. u.

A mai hivatalos lap jelentékeny számú honvéd-előléptetést hoz, Pongráoz Sándor honvédezredes, tábornok lön.

A bécsi világkiállítás ma délbén megnyitattik, az ünnepélyeket beszéddel Károly Lajos főherceg kezdi meg.

Kormányunk elkészíté az új büntető perrendtartást, mely tökéletes rendszeres mű a szerb-magyar vas-uti csatlakozásra vonatkozó egyezmény pár nap mulva aláíratik. Szerbia megfizette az évi adót a portának.

A franczia kormány republicanus szellembeni módosítása várható.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

